

לב המזעזעים

עלון חודשי בענייני הלכה ומנהגים, מתוך סדרת הספרים "לב המזעזעים"

גיליון קפ"ט

הלכות והליכות בעניין "אותיות א, ב, ג, ד, ה"

שלפעמים דגושות ופעמים רפויות, הדגושות הם אותיות ט"ס שק"ץ נוזלי"ם אשר לעולם נשמע בתוכם הניקוד הנקרא דגש שבתוך האות (עם אם) כי איננו בה, והרפויות הם אותיות אחר"ע כי לא יקבלו דגש כי אם לפעמים מועטות כפי המסרה, ואותיות הכפל הם אותיות בג"ד כפ"ת (שער הגלגולים עם הגהות הרב יהודה פתייא).

אותיות לשון הקודש

אותיות התורה הם כ"ב אותיות מאל"ף ועד תי"ו שכנגדן יש כ"ב צינורות שפע בעולם שכל אות מן האותיות הוא צינור אחד שמשם יורד השפע בעולם, והוא סוד (בראשית מח כ) "בך יברך ישראל לאמר" רצה לומר בכ"ב אותיות התורה יורדין כ"ב צינורות של שפע בעולם (מדרש תלפיות ענף אותיות).

סדר אלף בית

בתורה ובנביאים לא מוצאים סדר אלף בית לפי המספר, בתהילים ישנם מזמורים שמסודרים לפי סדר אלף בית.

במשלי יש פרק אחד פרק לא "אשת חיל", ובאיכה ד' פרקים שראשי הפסוקים שלהם מסודרים בסדר אלף בית [הקדימו פ' לע' עיין לב המועדים שלשת השבועות].

במדרשי חז"ל ישנם סדרים שונים של האלפא ביתא שגם על פיהם ניתן לדרוש את התורה ואלו הם:

א"ת ב"ש: א"ת ב"ש האות הראשונה מתחלפת עם האחרונה, השניה מהסוף וכן הלאה (שבת קד, א).

רמזים באותיות

במסכת שבת (קד א) גילו חז"ל כמה מהרמזים הטמונים באותיות האל"ף ב"ת לאחר שנאמר אל"ף ב"ת - אלף בינה [למד תורה]. כי גימ"ל דל"ת גמול דלים דהיינו שבאותיות אלו נרמזים פעולות החדש עם הזולת מובא ה"ז זה שמו של הקב"ה ז"ח ט"י א"ל ואם אתה עושה כן הקב"ה זן אותך וכן אותך ומטיב לך ונותן לך ירושה וקושר לך כתר לעולם הבא.

מ"ם פתוחה [רגילה] מ"ם סתומה [סופית] - מאמר פתוח [מאמר מובן] מאמר סתום [שיש בתורה סודות, ונראים חתומים עד שמעמיקים חקר בהבנתם].

נו"ן כפופה [רגילה] נו"ן פשוטה [סופית] - נאמן כפוף [אדם שהוא נאמן לבוראו ונאמן לבריות, ומתנהג בענוה, יהיה] נאמן פשוט [ישר וזקוף - לעתיד לבוא].

ס"ע - סמוך עניים; לישנא אחרינא [ויש אומרים], סימנין עשה בתורה וקנה אותה [הסימנים מסייעים לזכירת דברי התורה].

אמר רבי עקיבא אלו כ"ב אותיות שבהם ניתנה תורה לישראל והן חקוקין בעט שלהבת של כתר נורא ואיום של הקב"ה (מדרש אותיות דרבי עקיבא נוסח ב' ד"ה אמר).

מתי נברא הכתב

הכתב הוא אחד מעשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות (מסכת אבות פרק ה משנה ו).

ככ"ב אותיות נברא העולם

השמים והארץ נבראו על ידי צירוף אותיות (ברכות נה, א) דהיינו שבתחילה נברא האותיות ועל ידי האותיות ברא הקב"ה את העולם. כ"ב אותיות נחלקות בספר היצירה [המיוחס לאברהם אבינו] לשלוש, חלוקה ראשונה: אותיות אמ"ש מהם נוצרו ג' היסודות בבריאה אויר מים אש.

חלוקה שניה: אותיות בג"ד כפר"ת הנקראות אותיות כפולות לפי שהם משתנות על ידי דגש שבתוכן ומהם נוצרו שבע ימי השבוע ושבעת כוכבי הלכת.

חלוקה שלישית: י"ב אותיות הוזחט"י לנ"ס עצ"ק הנקראות אותיות פשוטות שמהם נוצרות י"ב חודשי השנה וי"ב מזלות.

סוגי האותיות

אותיות גרוניות שפתיות

כ"ב האותיות מתחלקות תחילה לחמשה קבוצות כפי מוצאן, קבוצה הראשונה הם אותיות אהע"ח הנקראים אותיות גרוניות כי מוצאן מהגרון, שנית אותיות בומ"ף אשר מוצאן מהשפתים, כאשר מבטאים את האות ו האוויר נחתך בשפתיים, שלישית אותיות גיכ"ק שמוצאן מן החיך, רביעית אותיות דטלנ"ת ומוצאן מן הלשון, חמישית אותיות זסשר"ץ ומוצאן מן השיניים ומזה יקרה כי אותיות אשר הם ממוצא אחד תתחלפנה בלשון לפעמים כמו באיוב (לג כד) "פדעהו" במקום פדאהו (שער הגלגולים עם הגהות הרב יהודה פתייא).

אותיות שורשיות ושמושיות

עוד מתחלקות הכ"ב אותיות לשני חלקים, שרשיות ושמושיות השרשיות הם י"א והם אותיות ח"ט ספ"ר גז"ע צד"ק אשר לעולם תבאנה לשורש בתיבה, והשמושיות ג"כ הם כמותן י"א והם אותיות מש"ה וכל"ב אית"ן אשר תבאנה לשמש בתיבה, גם כי תוכלנה לבוא בשורשה (שער הגלגולים עם הגהות הרב יהודה פתייא).

אותיות דגושות רפויות ובעלי כפל

אותיות כ"ב מתחלקות לג' חלקים דגושות רפויות ובעלי הכפל

לע"נ אמי מורתי הרבנית מרת אביבה לב ע"ה בת הגאון רבי משה הרשלר זצ"ל. נלב"ע ה' תשרי תשע"ח.

פ"ה כפופה [רגילה] פ"ה פשוטה [סופית] - פה פתוח פה סתום. [אם אין מי שראוי ללמד פתח פ"ך ולמד. אך אם יש מי שראוי לכך יותר ממך, חתום פ"ך], צד"י כפופה וצד"י פשוטה - צדיק כפוף צדיק פשוט, קו"ף - קדוש [הקדוש ברוך הוא], רי"ש - רשע, שי"ן - שקר, תי"ו - אמת.

רמזי הלכות מסדר האותיות

עין תחת עין [אין הכונה כפשוטו אלא הכוונה תשלומים] רמז לדבר בסדר האותיות אותיות כסף נמצאות עוקבות לאותיות עין וממש עין תחת עין.

ביהדות הבן הולך אחר אמו, סמך לדבר: מסדר האותיות אחרי הא' ב אחרי המ' נ' בן דהיינו הבן הולך אחר האם מכאן שאם האם ישראלית הבן הולך בעקבותיה.

ניסיון של האותיות לקטרג על עם ישראל

אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם מפני מה הגלית את בני ומסרתן ביד האומות, והרגום בכל מיתות משונות, והחרבת בית המקדש מקום שהעליתי את יצחק בני עולה לפניך, אמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם, בניך חטאו ועברו על כל התורה, ועל כ"ב אותיות שבה, הה"ד "וכל ישראל עברו את תורתך (דניאל ט יא), אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע מי מעיד בהם בישראל שעברו את תורתך, אמר לו תבא תורה ותעיד בהם בישראל...

אמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם יבאו עשרים ושתים אותיות ויעידו בהן בישראל, מיד באו עשרים ושתים אותיות. באה אל"ף להעיד בישראל שעברו על התורה, אמר לה אברהם, אל"ף את ראש לכל האותיות ובאת להעיד בישראל ביום צרתם, זכרי יום שנגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני ופתח בך אנכי ה' אלהיך (שמות כ ב), ולא קבלוך אומה ולשון אלא בני, ואת באת להעיד בבני, מיד עמדה אל"ף לצד אחד ולא העידה בהן.

באה ב"ת להעיד בהם בישראל, אמר לה אברהם בתי את באת להעיד על בני שהם זריזין בחמשה חומשי תורה שאת בראש התורה הה"ד בראשית ברא אלהים (בראשית א א), מיד עמדה ב"ת לצד אחד ולא העידה כלום. באתה גימ"ל להעיד בישראל, אמר לה אברהם גימ"ל את באת להעיד בבני שעברו על התורה, כלום יש אומה שמקיימת מצות ציצית, שאת נתונה בראש אלא בני, הה"ד גדילים תעשה לך (דברים כב יב), מיד עמדה גימ"ל לצד אחד ולא העידה כלום, וכיון שראו כל האותיות שהשתיקן אברהם נתביישו ועמדו בעצמן ולא העידו בישראל (איכה רבה בובר פתיחתא כד).

סודם של אותיות

יש בכוח האותיות וצירופן כח לברוא בריות חדשות כמאמר חז"ל דרבא ברא גברא ועוד נאמר על בצלאל יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהן נבראו שמים וארץ (רדב"ז).

אות אלף

האות אלף היא האות הראשונה באותיות האלף בית של לשון הקודש. אנכי ה' נפתח בא': התורה ניתנה לאחר כ"ו דורות מבריאת העולם, ונפתח (עשרת הדברות) באות א' אנכי ה' שאות א' מסמלת כ"ו (שני היודין והו"ו המרכיבות את אות אלף) עולים למנין כ"ו כמנין הו"ה. מופיעה פעם ראשונה בתורה (בראשית א א) בתחילת המילה "אלהים".

צורת הא'

שתי יודין אחת למעלה ואחת למטה ובניהם כמין ו' עולים שתי יו"ד וו"ו [כמנין כ"ו הו"ה].

הטעם שידו של אלף זקוף מצידו ויש לו שני רגלים כבני אדם

מפני שכתוב בו אמת ואמת יש לו רגליים ושקר אין לו רגלים לכן כל אותיות של אמת יש להם רגלים ושקר אין להם רגלים שכל אותיות של שקר עומדות על חודן (מדרש אותיות דרבי עקיבא).

הטעם שאות אלף זקוף על ימינו

לפי שהוא מעיד בו ומניף בו לפני הקב"ה שהוא אמת לעולם שנאמר (תהלים קיז ב) "ואמת ה' לעולם" (מדרש אותיות דרבי עקיבא).

צורת אמירת

אות א' היא אות גרונית אחת מתוך ד' אותיות גרוניות אחה"ע (ספר יצירה פרק ב משנה ג).

אלף מלשון אלוף, והטעם: לפי שצורת האות מזכירה ראש של שור ובלשון הקדוש שגר אלפ"ך - בקר (דברים ז יג).

אלף מלשון לימוד: כמו "אלופי ומיודעי" וכדאמרין במסכת שבת (קד, ב) "אלף חכמה, ואלפך חכמה (איוב לג לג) דהינו אלף לימוד, והוא גם אותיות פלא, שיש דברים נפלאים בתורה (אור זרוע).

מיוחדות באות אלף

תמיד תשאר א': אות אלף על איזה צד שנשובב אותה היא תשאר א' (מגן דוד).

פתוחה לכל הכיוונים: אות א' נכתבת כשבאור פתוחה לכל הכיוונים אין לה גג מעליה ולא בסיס מתחתיה גם לא קירות חוסמות אותה בצידה ו (ספר יצירה).

אין הקפדה על חסרונה: מכיון שהיא אות קלילה ואינה נרגשת לכן לפעמים אין הכתוב מקפיד על חסרונה כמו בא' ברש"י (שמות פרק י פסוק כא) "ותזרני חיל" שהכוונה ותאזרני וחסר א'.

אלף קטנה ואלף גדולה

פעמים מצאנו בתורה את האות אלף בשינוי פעם אחת אלף זעירא - קטנה בפסוק (ויקרא א א) "ויקרא אל משה", ופעם אחת אלף גדולה (דברים לג כט) "אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה'".

טענה שבה יכרא העולם

העולם נברא באות ב' בראשית כיון שראה [האלף] את הקדוש ברוך הוא שקבלו ממנו לברוא את העולם, עמד לצד אחד ושתק. עד שקרא לו הקדוש ברוך הוא ואמר לו, אל"ף, מפני מה אתה שותק, ואין אתה אומר לי כלום. השיב לו אל"ף ואמר לו, רבוננו של עולם, מפני שאין בי כח לומר לפניך כלום, שכל האותיות מחושבין במנין מרובים, ואני במנין מועט; ב' בשתיים, גימל בשלשה, וכן כלם, ואני באחד. משיב לו הקדוש ברוך הוא ואמר לו, אל"ף אל תירא, שאתה ראש לכולן כמו המלך, אתה אחת, ואני אחד, והתורה אחת, שאני עתיד ליתן בך לעמי ישראל, שנאמר (שמות כ, ב) "אנכי ה' אלקיך".

אות כ

אות בית היא האות השניה באלף בית ובה פותחת התורה במילה "בראשית ברא אלהים".

הטעם שנקראת בית

על שם צורתה שדומה לבית אשר לו שלוש קירות ויש רמז לעולם הזה שנברא בבית [בראשית].

הופעתה בתורה: מופיעה פעם ראשונה בראש המילה (בראשית א, א) "ברא" [בתיבת בראשית מופיעה האות ב כאות שימוש].

צורת אמירתה

האות ב' היא מאותיות בומ"ף אשר מוצאן מהשפתיים.
האות ב' היא מקבוצת "בגד כפרת" שפעמים הן דגושות [עם נקודה בתוכן] ופעמים רפויות.

ככ' נברא העולם

ר' יונה בשם ר' לוי בב"ת נברא העולם וכו' ולמה בב"ת שהוא בלשון ברכה ולא באלף שהוא לשון אריה אמר הקדוש ברוך הוא איני בורא את עולמי אלא בב"ת שלא יהיו כל באי העולם אומרים האיך העולם יכול לעמוד ונברא בלשון ארורה אלא הריני בורא אותו בבית בלשון ברכה ואולי יעמוד (ירושלמי חגיגה יא).

טעם אחר: מדוע נברא העולם בב', להודיעך שהן ב' עולמות העולם הזה והעולם הבא (ב"ר פ"א).

טעם אחר: לפי שגלוי וידוע לפני בורא העולם כי שתי פעמים עתיד העולם ליחרב אחד בימי דור המבול והשני בסוף ששת אלפים ותשעים שלוש שנים ובית בגימטריא שנים (אותיות דרבי עקיבא).

טענת האות כ' כי תברא העולם

בשעה שבקש הקב"ה לבראות את העולם מיד ירדו כולם ועמדו לפני הקב"ה זה אומר לפניו כי תברא את העולם וזה אומר לפניו כי תברא את העולם וכו' נכנס בב"ת לפני הקדוש ברוך הוא ואמר לפניו רבונו של עולם רצונך שתברא בי את עולמך שבי משבחין לפניך באי עולם בכל יום שנאמר (תהלים פט מ) ברוך ה' לעולם אמן ואמן וגו' ברכו ה' מלאכיו וגו' ואומר ברכו ה' כל צבאיו מעשיו וגו' (שם קג ט) ועתידין כל דורות העולם לומר לפניך ברוך ה' אלהים אלהי ישראל שם (עב יח) ואומר (שם יט ט) וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו וגו' מיד קבל הקדוש ברוך הוא ממנו ואמר לו ברוך הבא בשם ה' וברא בו את עולמו בב"ת שנאמר (בראשית א א) בראשית ברא אלהים (מדרש אותיות דרבי עקיבא).

מיוחדות האות

הטעם שהבי"ת סתום מכל צדדיו ופתוח מצד אחד (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א).

כדי ללמוד מכאן שאין לך רשות לדרוש מה למעלה ומה למטה מה לפניך מה לאחור אלא מן היום שנבראו ימים אתה דורש ואין אתה דורש לפניך מיכן (ירושלמי שם).

האות הב' יש לה ב' עוקצין

כשואלים אותך מי בראך מראה בעוקצו בצד שמאל כלפי מעלה שהקב"ה ברא ואתו, ומה שמו מראה בעוקצו בצד ימין כלפי האלף שאחד שמו (ירושלמי חגיגה פרק ב הלכה א, מדרש רבה תחילת בראשית).

בית דלתיו פתוחים

הטעם שגימל פניו כלפי בי"ת: מפני שבי"ת דומה לבית שדלתיו פתוחין לכל (מדרש אותיות דרבי עקיבא השלם).

צורת האות

האות ב' עשויה דלית למעלה ווי"ו למטה, וביחד דו, ד"ו בלשון התלמוד שניים כמו שנאמר (כתובות עה, א) "טב למיטב טן דו" וכן מספר האות בית הוא שניים לכן מתחילה התורה בבית כי היא רומזת לשתי תורות, תורה שבכתב ותורה שבעל פה (אלפא ביתא השלישי בשם הרוקח).

יש אומרים: שצורתה ג' ווי"ן.

טענת אברהם אבינו לאות ב'

אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע מי מעיד בהם בישראל שעברו את תורתך, אמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם יבאו עשרים ושתים אותיות ויעידו בהן בישראל, מיד באו עשרים ושתים אותיות. באה בי"ת להעיד בהם בישראל, אמר לה אברהם בתי את באת להעיד על בני שהם זריזין בחמשה חומשי תורה שאת בראש התורה הה"ד בראשית ברא אלהים (בראשית א א), מיד עמדה בי"ת לצד אחד ולא העידה כלום (איכה רבה בובר פתיחתא כד).

אות ג

גימל היא האות השלישית באלף בית, פירושה גמול לרמז שהקב"ה גומל לאנשים כמפעלם שכר ועונש.

הופעתה בתורה: בפסוק (בראשית א טז) "המאור הגדול".

צורת אמירתה: אות ג' היא אחת מאותיות גיכ"ק שמוצאן מן החיך.
האות ג' היא מקבוצת "בגד כפרת" שפעמים הן דגושות [עם נקודה בתוכן] ופעמים רפויות.

מיוחדות האות ג'

אחת מאותיות שעטנ"ז ג"ץ: ג' היא אחת משבע האותיות [שעטנ"ז ג"ץ] הצריכות תגין בראשיהן, בכתיבת סת"ם.

אות גדולה: "והתגלח" של מצורע (ויקרא יג לג) האות גדולה.

ואות קטנה: בפסוק "לבש בשרי רמה וגוש עפר" (איוב ז ה).

צורת הגימל

כגמל או כאיש ההולך ברגל.

גימל דומה לגבר שגומל חסדים שראה את העני על פתח חנותו ונכנס להוציא מתוכו מזון או פרוטות לעני.

הטעם שרגלו של הגימל כלפי דלת: מפני שכל גמילות חסדים אינה אלא לדלים (מדרש אותיות דרבי עקיבא).

היכן לא נמצאת האות ג'

י"ג מידות: בי"ג מדות לא נמצא אות ג'.

פרשת התמידים: בפרשת התמידים אין אותיות ג' ט', **והטעם:** כדי לרמז שעיקר המזבח הוא להקריב עליו התמידים והמזבח אינו מרוצה מגט [כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות (גיטין צ ב)] (ספר עוללות אפרים בדרושים לנשואין מאמר שט"ו).

בכ"ד ספרים: אות גימ"ל וטי"ת לא נמצא בכל הכ"ד ספרים שיהיה תיבה מאות גימ"ל וטי"ת ביחד ולכן קראו גט לומר כשם שהשתי אותיות אלו הם מפורדות ואין להם אחדות כן ע"י כתיבת הגט הזה נפרדים הבעל מהאשה והאשה מבעלה (הובא בקהלות יעקב לרבי יעקב ישראל אלגאזי מענה לשון ח"ב לשון חכמים סי' קס).

בשאלה הרי גם ג"ק ז"פ ז"צ וס"צ לא באו סמוכים יחדיו במקרא: הביאור שג' וט' הם הראשונים מסדר הא"ב שאינם סמוכים ולכן נקטו אותיות אלו (הגר"ק קנייבסקי בספרו טעמא דקרא פרשת כי תצא).

רמזי אות ג'

גימל דומה לגיבור שגומל חסדים שרואה את העני על פתח ביתו, ונכנס להוציא לו מתוכו מזון או פרוטה לעני.

הטעם שרגלו של גימל כלפי הדל"ת

לפי שכל גמילות חסדים אינה אלא לדלים (מדרש אותיות דרבי עקיבא).

טעם אחר: שכן דרכו של גומל חסדים לרוץ אחר דלים (שבת קד, א).

חזרה ג' פעמים על דבר

בפסוקים בתפילה אנו מוצאים שחוזרים בתפילות עליהן ג' פעמים כגון בהושענות בתפלת הדרך בקידוש לבנה, ועוד.

אות ד

דלד או דלת דלד היא האות הרביעית באלף בית

הופעתה בתורה: מופיעה פעם ראשונה בתורה (בראשית א יא) "תדשא הארץ דשא".

שם האות: ניתן לה על פי צורתה הדומה לדלת.

דלת היא אחת האותיות שמוצאם מהלשון.

האות ד' היא מקבוצת "בגד כפרת" שפעמים הן דגושות [עם נקודה בתוכן] ופעמים רפיות.

רמזי האות דל"ת

רגל הדלת - הטעם שמשוך הרגל של הדלת לגבי הגימל

כדי שיהיה לו זמין ביאר רש"י שיהיה הוא עצמו זמין ולא לאטריח את בעה"ב לרוץ אחריו.

הטעם שמחזיר פניו של דל"ת מגימל

כדי לתת לעני בסתר כדי שלא יתבייש ממנו (שבת קד, א)

הטעם שדל"ת דומה למקל ופניו כלפי ה"א

מפני שאדם דל אינו מסתכל אלא לטובתו של העולם הזה שנברא בה' שנאמר (בראשית ב ד) "אלה תולדות השמיים והארץ בהבראם" אל תהי קורא בהבראם אלא בה"א בראם (מדרש אותיות דרבי עקיבא). **אות גדולה ד'** של אחד (דברים ו ד) של "שמע ישראל" גדולה.

אות למד בד' אותיות ראשונות

בד' אותיות מהא"ב יש אות ל' אל"ף גימל דל"ת למ"ד והוא כנגד ארבעה סוגי אנשים הלומדים תורה א. לומד כדי שיקראו לו אלוף, ב. לומד לשם גמול הבאת שכר בעוה"ב וזהו גימל, ג. לומד לפרנס עצמו וזהו דל"ת והיינו שלומד שלא יהיה דל אבל יש לומד לשמה לשם מצות ה' (מהרש"א נדרים סב, א)

אות ה

אות ה' היא האות החמישית באותיות האלף בית, היא האות השנייה והרביעית בשמו המפורש של הקב"ה.

הופעתה בתורה: האות ה' מופיעה פעם ראשונה בתורה בפסוק (בראשית א ב) "היתה".

צורת אמירת

אות ה' היא אות גרונית אחת מתוך ד' אותיות גרוניות אחה"ע (ספר יצירה פרק ב משנה ג).

העולם נברא בה'

במסכת מנחות (כט, ב) נאמר דרש רבי יהודה ברבי אילעאי אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד ואיני יודע אם

העולם הבא ביו"ד והעולם הזה בה"י אם העולם הזה ביו"ד והעולם הבא בה"י כשהוא אומר (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא בה"י בראם הוי אומר העולם הזה בה"י והעולם הבא ביו"ד.

הטעם שברא הקב"ה את העולם הזה בה"א

מפני שדומה לאכסדרה, רש"י פירש (מנחות כט, ב ד"ה לאכסדרה) שפתוח מתחתיו שכל הרוצה לצאת יצא (רש"י שם) ממנו לתרבות רעה יצא ויפול לגיהנום, **והטעם תליא כרעיה** (רש"י שם ד"ה ותלו) רגל הפנימי של ה"י תלוי באויר ואינו דבוק לגגו דאי הדר בתשובה מעיילי ליה דהינו שיכול לדחוק עצמו בפתח העליון שהוא הפתח של תשובה (בב"ב כה, ב מנחות כט, ב).

הטעם שיש לה גג

אמר הקב"ה אם חוזר בו אני קושר לו כתר כמוני (מנחות כט, ב, מדרש אותיות דרבי עקיבא).

צורתה של האות ה'

בכתיבתה בסת"ם מורכבת מהאות דל"ת והאות יו"ד.

מיוחדות האות ה'

אות ה' וק' הם אותיות היחידות המורכבות משני חלקים שאינם מחוברים זה לזה צורת היו"ד הוא כמו דלת שהיו"ד בתוכה.

מילוי האות ה': אות ה' היא המילה שאין לה מילוי דוגמא אות למ"ד שהוא מורכב מלמד מם דלת משא"כ ה' שמילוי ה"א כביטויה.

כשרות הסוכה דומה לאות ה'

כשרות הסוכה היא שתים כהלכתם ושלישית אפילו טפח והיא מצורת ה'.

בברכת המוציא אנו מוסיפים את האות ה' בשונה משאר ברכות (בורא פרי האדמה, בורא פרי העץ)

והטעם: כדי להדגיש שכל צמיחה ותולדה באות מכח ה"הא" ובגלל זה יש לדקדק ולומר המוציא (זוהר חדש מדרש רות).

איש ואשה

הוסיפו ה' באשה וי' באיש, הטעם:

כי האיש חייב לאשתו בעשרה דברים שלשה מן התורה שהם שארה כסותה עונתה ושבעה מדברי סופרים שהם רפואתה ופדינה וכו' ולכן ניתנה אות יו"ד שמספרה עשר באיש כנגד עשרה דברים שחייב בהם לאשתו וניתנה אות ה"א שמספרה חמשה באשה, כנגד חמשה מלאכות שחייבת לעשות לבעלה אפילו אם הכניסה לו מאה (ספר בניהו בן יהוידע עירובין דף עג א).

טעם אחר: על פי מה שאמרו חז"ל (ב"מ נט, א) דבמילי דעלמא ילך אחר עצת אשתו ולא במילי דשמיא, עוד אמרו חז"ל (מנחות כ"ט, ב) שעולם הבא נברא ביו"ד ועולם הזה נברא באות ה"א, ולכן ניתן אות יו"ד שמרמז לעולם הבא באיש לומר שבעניני עולם הבא מילי דשמיא הוא יהיה הקובע, ואות ה"א ניתנה בהאשה שהיא מרמזת על עולם הזה (הגר"א).

העלון נתרם לזכות הכחודר החשוב **דניאל בן אסתר** לזיווג הגון בקרוב ממש

להערות, תרומות והנצחות: י. לב, ראב"ד 5, 052-7668608 | לקבלת העלון במייל: lev17382@gmail.com